

איסור היציאה מארץ ישראל

בבא בתרא דף צא עמוד א

ת"ר: אין יוצאין מארץ לחו"ל - אא"כ עמדו סאתים בסלע. א"ר שמעון: אימתי? בזמן שאינו מוצא ליקח, אבל בזמן שמוצא ליקח, אפילו עמדה סאה בסלע - לא יצא. וכן היה רבי שמעון בן יוחאי אומר: אלימלך, מחלון וכליון, גדולי הדור היו ופרנסי הדור היו, ומפני מה נענשו? מפני שיצאו מארץ לחוצה לארץ.

גיטין דף עו עמוד ב: כי הוּוּ מיפטרי רבנן מהדדי - בעכו הוּוּ מפטרי, משום דאסור לצאת מארץ לחוצה לארץ.

כתובות דף קיא עמוד א: ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בי חוואה, אתא לקמיה דר' חנינא, א"ל: מהו למיחת וליבמה? א"ל: אחיו נשא כותית ומת, ברוך המקום שהרגו, והוא ירד אחריו?

עבודה זרה דף יג עמוד א: ומטמא ללמוד תורה ולישא אשה, א"ר יהודה: אימתי? בזמן שאין מוצא ללמוד, אבל בזמן שמוצא ללמוד - אינו מטמא; רבי יוסי אומר: אפילו בזמן שמוצא ללמוד - יטמא, לפי שאין אדם זוכה ללמוד מכל, א"ר יוסי: מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן ללמוד תורה; ואמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יוסי...

תוספות: ללמוד תורה ולישא אשה - פירוש: ודעתו לחזור לא"י, דאילו אין דעתו לחזור, אמר בכתובות: אחיו של זה נשא עובדת כוכבים ומת, ברוך המקום שהרגו, וזה ירד אחריו לחוצה לארץ? ודוקא בהנך מצות שהן חשובות: ללמוד תורה, שגדול תלמוד תורה שמביא לידי מעשה, ואשה נמי דכתיב 'לא תהו בראה' אבל לשאר מצות לא והכי משמע פ"ד דמגילה. אבל בשאלתות דרב אחא מפורש הנך דקילי, וכ"ש לשאר מצות שהם חשובות.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה ט: אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ, וכן יוצא הוא לסחורה, אבל לשכון בחוצה לארץ אסור אלא אם כן חזק שם הרעב עד שנעשה שוה דינר חטין בשני דינרין... ואף על פי שמוותר לצאת אינה מדת חסידות שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כלייה למקום.

מועד קטן דף יד עמוד א: אמר רבא: לשוט - דברי הכל אסור, למזונות - דברי הכל מותר, לא נחלקו אלא להרויחא. מר מדמי ליה כלשוט, ומר מדמי ליה כלמזונות.

שולחן ערוך אורח חיים סימן תקלא סעיף ד: וכן הבא ממדינת הים בחול המועד, או שבא בערב הרגל ולא היה שהות ביום לגלח, והוא שלא יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ לטייל.

משנה ברורה ס"ק יד: אבל מא"י לחו"ל אינו מותר אלא ביצא להרויח או לראות פני חבריו דהוא חשיב דבר מצוה שמוותר לצאת מא"י בשביל זה מה שאין כן לטייל בעלמא, דבכהאי גוונא אסור לצאת מא"י לחו"ל...

טור או"ח סימן רמח: אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם השבת... אבל לדבר מצוה מותר... פרי"ת שכל מקום שאדם הולך כגון לסחורה או לראות פני חבריו חשיב הכל דבר מצוה ואין חשובה דבר הרשות אלא כשהולך לטייל.

שולחן ערוך הרב סימן רמח: ומכל מקום אם הולך בתוך ג' ימים לסחורה או לראות פני חבריו יש למחות בידו הואיל ורבו האוסרים שאין זה חשוב דבר מצוה כלל.

קידושין דף לא עמוד ב: אמר ליה: מהו לצאת מארץ לחוצה לארץ? א"ל: אסור. לקראת אמא, מהו? א"ל: איני יודע.

שו"ת יחוה דעת חלק ד סימן מט: ...שהזוכה להתיישב בארץ, וציוהו אביו לרדת מהארץ לחוץ לארץ, שבודאי אסור לשמוע לו, כי מצות ישיבת ארץ ישראל דוחה למצות כיבוד אב ואם, ובפרט שגם הוריו מצווים לעלות ולהתיישב בארץ.

תשובות והנהגות כרך ה סימן שצג: אם נוסע לנופש והבראה לחוץ לארץ, ומרגיש עצמו שם טוב יותר, מכל מקום אין להתירו יותר משלשים יום, אלא אם מוטב לו דוקא שמה להבראה, אבל לטייל ולשוט כדי לראות העולם בלבד, לכאורה אין להתיר בשום אופן, שמבזה בזה ארץ חמדה, כשמחפש תענוגות יתר, ונוסע לשם כך לחוץ לארץ.

שו"ת משפט כהן סימן קמז: ואולי ילה"ר מסוגיא דהתם, דאפי" ישראל אסור לצאת אפי" ע"ד לחזור, כ"א לדבר מצוה, וג"ז לא לכל המצות, שהרי אח"כ דאמרו לו ארונא קאתי אמר אי ידעי לא נפקי, ולכאורה כאן לא שייך מצד איסור טומאה, שהרי כהן בעודו עוסק בטומאת קרוביו אין אסור לטמאות עצמו אפי" בשאר מתיים... וא"כ לענין טומאה ודאי ל"ה לו לר"א לחוש, שהרי טומאת מת דאורייתא הותרה לו מכ"ש טומאת חו"ל, אלא דלענין ביטול מצות ישיבת א"י קאמר, דלענין לצאת להקדים לפני ל"ה צריך, דמצות ישיבת א"י עדיפא, משום דמצות טומאתו לה עדיין יקיים כשתבא. עכ"פ למדנו עפ"י דאפי" לישראל ג"כ אסור אפי" לפי שעה, זולת כדא"י מצוה בדבר.